

הפקולטה למשפטים, הקריה האקדמית אונו, קמפוס חיפה
לימודים לתואר מוסמך
שנת הלימודים תשע"ח

שם הקורס: משפט מנהלי
סוג הקורס: חובה
דרישות קדם: אין
מרצה: ד"ר מיטל פינטו; מתרגלת: עו"ד רחלי שולשטיין
סמסטר: קיץ
נקודות זכות: 5

מטרות הקורס:

המדינה, ורשויות המינהל מסדירות כמעט כל חלקה בהתנהלויות שלנו כתושבים וכאזרחים. במהלך הקורס נבחן את מערך הדינים החל על רשויות המינהל בפעולתן. נעמוד על עקרונות יסוד בעקרון חוקיות המינהל, והחובה לפעול על בסיס סמכות. נעמוד על מערך הכללים והעקרונות הנוגעים להליך הנאות לשם קבלת החלטה. נעמוד על הכללים והעקרונות הנוגעים להפעלתו של שיקול הדעת המנהלי. נבחן את פעולות גורמי המנהל בשדותיו של המשפט הפרטי, ונעמוד על דיני המכרזים, ועל דיני החוזים השלטוניים. לבסוף, נעמוד על הגופים המעניקים סעד משפטי כנגד הפעלה שלא כדין של שיקול הדעת המנהלי.

שיטת הלימוד:

שיעורים פרונטאליים של המרצה והמתרגלת, ותרגולים מעשיים של המתרגלת.

דרישות הקורס:

- **נוכחות בשיעורים:** קיימת חובת נוכחות בשיעורים ובתרגולים של לפחות 70%.
- **מוכנות לשיעורים:** הסטודנטים יתבקשו לעיין בחומר הקריאה שלהלן כהכנה לשיעורים; כל חומר הקריאה שאינו מסומן בכוכבית הוא חובה. הרשימה הביבליוגרפית כוללת את מירב חומר החובה. עם זאת, תיתכנה הפניות למקורות שאינם נכללים ברשימה, במהלך הקורס.
- **הגשת עבודה:** במהלך הקורס תינתן עבודה. היא תדרוש תשובה של מספר מילים מסוים ו/או מספר עמודים מסוים. פרטי האירועים בכתב, שעליהן מתבססת העבודה, ומועד הגשתה יימסרו במהלך הסמסטר. העבודה מבוססת על מקרים המעלים שאלות משפטיות אותן יש לאתר ולנתח. לעבודה תצורף רשימת קריאה והנחיות מפורטות; אין צורך במחקר עצמאי. למען הסר ספק - התלמידים נדרשים לכתוב את העבודה באופן עצמאי, ללא שיתופם של אחרים וללא העתקה. אנא הקפידו כי כל דיון או החלפת דעות יסתיימו לפני שלב כתיבת התרגיל. אנא הקפידו לאזכר כל מקור שאתם עושים בו שימוש לצורך העבודה. אי הקפדה על כללים אלו מהווה עבירת משמעת. כאשר אתם נסמכים על יותר משלוש מילים רצופות ממקור כלשהו הוסיפו מרכאות בתחילת המשפט/הקטע ובסיומו. לאחר המרכאות הוסיפו את המקור שממנו נלקח המשפט/הקטע. כמו כן, אנא הקפידו שלא לחרוג ממכסת העמודים ו/או המילים המותרת; חריגות יובילו לפגיעה בציון ואף עלולות להוביל לפסילת העבודה. עבודות ניתן להגיש רק דרך הידיעון. יש לשמור את התרגיל, לרבות עותק אלקטרוני ועותק מודפס, הכולל את הערות הבודקות והציון על העבודה, עד לקבלת הציון הסופי בקורס.
- **מעקב אחרי אתר הקורס:** הקורס יגובה באתר אינטראקטיבי בידיעון, במסגרתו ימסרו לסטודנטים חומרים שונים הקשורים בהוראת הקורס, הודעות שוטפות ופרטים נוספים הרלוונטיים למהלך הלימוד התקין. חובה על הסטודנטים לעקוב אחר אתר הקורס.

שקלול הציון:

20% עבודה.
80% בחינה מסכמת בחומר פתוח, הכוללת חלק של שאלות פתוחות וחלק של שאלות אמריקאיות.
ציון מיטיב של עד 3 נקודות יינתן רק לסטודנטים אשר קראו את החומר והשתתפו בשיעור בהסתמך על חומר הקריאה, לפי שיקול דעתה הבלעדי של המרצה.

תנאי הכרחי לקבלת ציון עובר בקורס הוא קבלת ציון 60 במבחן הסיום.

נושאים:

נושא	סדר לימוד הנושאים
מבוא; הסמכות המנהלית (עקרון חוקיות המנהל; עקרון חוקיות המנהל סוגיות מיוחדות).	1
הסמכות המנהלית (פרשנותה של הרשות את הדין כמקור לפרשנותו המחייבת; הסמכות השיורית של הממשלה; הסמכויות המנהליות).	2
הסמכות המנהלית (הסמכויות המנהליות: סמכות ביצועית, מעין שיפוטית ומעין חקיקתית).	3
הסמכות המנהלית (סמכות רשות, סמכות חובה, סמכויות אכיפה; סמכויות עזר וסמכויות משתמעות).	4
הסמכות המנהלית (עיקרון עצמאות שיקול הדעת; החובה להפעיל שיקול דעת, סמכויות רשות, סמכויות חובה והנחיות פנימיות).	5
הסמכות המנהלית (האצלת סמכויות, נטילת סמכויות והעברת סמכויות).	6
ההליך המנהלי (שיתוף בקבלת החלטות והיוועצות; חובת ההנמקה).	7
ההליך המנהלי (תשתית עובדתית; פירסום ותחילת תוקף; סופיות ההחלטה, שינוי, תיקון וביטול).	8
ההליך המנהלי (כללי הצדק הטבעי; זכות העיון וחופש המידע); שיקול הדעת המינהלי (הגינות, שרירות, תום לב, שיקולים זרים; שוויון).	9
שיקול הדעת המנהלי (סבירות; מידתיות; אמות מידה חוקתיות).	10
שיקול הדעת המנהלי (תוצאה יחסית); פעילות הרשויות המנהליות (מכרזים מנהליים).	11
היקף התחולה של המשפט המנהלי.	12
ביקורת שיפוטית על המעשה המינהלי (סמכות בג"ץ לפי חוק יסוד השפיטה; מבחני הסף בבית המשפט הגבוה לצדק; בית המשפט לעניינים מנהליים); הפרטה.	13

רשימת קריאת חובה מחולקת לפי שיעורים של המרצה

ושיעורים של המתרגלת:

שיעורים עם המרצה ד"ר מיטל פינטו

א. מבוא

1. גיא זיידמן "מי אתה המשפט המנהלי הישראלי? בשולי הספר משפט מנהלי מעת דפנה ברק-ארז" הפרקליט נא 693, 698-694, 721-730 (תשע"ב).
2. דפנה ברק ארז משפט מנהלי, כרך א', 11-28 (2010).

ב. הסמכות המנהלית

ב.1. עיקרון חוקיות המנהל

1. בג"ץ 1/49 בז'רנו נ' שר המשטרה, פ"ד ב 80 (1949).
2. בג"ץ 144/50 שייב נ' שר הביטחון, פ"ד ה 399 (1951).
3. בג"ץ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(4) 817, פסקאות 18-20 לפסק דינו של הנשיא ברק (1999).
4. בג"ץ 6665/12 אי.סיג בע"מ נ' המנהל הכללי של משרד הבריאות, פסקאות 1-28 לפסק דינו של השופט מזוז (פורסם בנבו, 3.12.2014).
5. בג"ץ 8070/98 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים, פ"ד נח(4) 842, פסקאות 10-9 לפסק דינה של השופטת דורנר (2004).
6. בג"ץ 2887/04 אבו מדיגס נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד סב(2) 57 (2007).

ב.2 סמכות רשות, סמכות חובה, סמכויות אכיפה

1. בג"ץ 217/80 סגל נ. שר הפנים, פ"ד לד (4) 429 (1980).
2. בג"ץ 297/82 ברגר נ. שר הפנים, פ"ד לז (3) 29, פסקאות 1-3 לפסק דינו של השופט שמגר, פסקאות 9-1 לפסק דינו של השופט ברק (1983).
3. בג"ץ 2533/97 התנועה לאיכות השלטון נ' ממשלת ישראל, פ"ד נא(3) 46; פסקאות 6 – 13 לפסק הדין של השופט זמיר (1997).
4. בג"ץ 1161/06 תנועת "אנחנו על המפה" נ' שר הבטחון, (פורסם בנבו, 14.10.2007).
5. עע"ם 2469/12 ברמר נ' עיריית תל אביב-יפו, פסקאות 1-3, 10-11, 16-17, 19, 21, 23, 39, 42, 47, 48, 54, 56 לפסק דינה של השופטת נאור (פורסם בנבו, 25.6.2013).

ג. עיקרון עצמאות שיקול הדעת

1. בג"ץ 70/50 מיכלין נ' שר הבריאות, פ"ד ד' 319, עמ' 320, 323 ואילך (1950).
2. בג"ץ 678/88 כפר ורדים נ' שר האוצר, פ"ד מג(2) 501, 501 – 507 (1989).
3. בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1, 156 – 158 (1997).
4. בג"ץ 6673/01 התנועה לאיכות השלטון נ' שר התחבורה, פ"ד נו(1) 799 (2001).

ג.1 החובה להפעיל שיקול דעת, סמכויות רשות, סמכויות חובה והנחיות פנימיות

1. בג"ץ 10/79 הורמן נ' ראש עיריית תל אביב יפו, פ"ד לג(3) 60 (1979).
2. בג"ץ 297/82 ברגר נ' שר הפנים, פ"ד לז(3) 29, 33-35, 45-48 (1983).
3. בג"ץ 5537/91 אפרתי נ' אוסטפלד, פ"ד מו(3) 501, 512 – 514; פסקאות 1-7, 12-17 לפסק דינו של השופט חשין (1992).
4. בג"ץ 3081/95 רומיאו נ' המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית בישראל, פ"ד נ(2) 177 (1996).
5. בג"ץ 2757/96 אלראי נ' שר הפנים, פ"ד נ(2) 18 (1996).
6. בג"ץ 2344/98 מכבי שירותי בריאות כללית נ' שר האוצר, פ"ד נד(5) 729, 734 – 735, 745 – 749 (2000).
7. עע"ם 4757/08 קליר כימיקלים נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 23.10.2008).

8. בג"ץ 8850/02 פסטינגר נ' שר המשפטים, פ"ד נח(2) 696, 700-698, 706-705 (2004).
9. עע"א 2/83 ועדת השחרורים נ' אסיאס, פ"ד לו(2) 688, 691-690, 693, 700-699 (1983).
10. בג"ץ 3638/99 בלומנטל נ' עיריית רחובות, פ"ד נד(4) 220, 225-224, 229-228 (2000).

ד. ההליך המינהלי

ד.1. חובת ההנמקה

1. החוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט – 1958.
2. חוק הפרשנות, תשמ"א – 1981 סעיף 11.
3. דפנה ברק-ארז משפט מנהלי, כרך א' 438-423 (2010).
4. בג"ץ 143/56 אחג'יג' נ' המפקח על התחבורה, פ"ד יא 70 (1957).
5. בג"ץ 5538/09 פלג נ' נציבות שירות המדינה, פסקאות 1, 12-14 (פורסם בנבו, 6.7.2010).

ד.2. תשתית עובדתית

1. בג"ץ 442/71 לנסקי נ' שר הפנים, פ"ד כו(2) 337 (1972).
2. ע"ב 2/84 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות, פ"ד לט(2) 225, 247 – 255 (1985).
3. בג"ץ 987/94 יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת, פ"ד מח(5) 412, 423 – 426 (1994).
4. בג"ץ 4400/98 ברהם נ' שופט משפטי אל"מ משה שפי, פ"ד נב(5) 337, 339 – 346 (1998).
5. בג"ץ 5657/09 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל, פסקאות 1-9, 48-38, 60-63 לפסק דינה של השופטת פרקציה (פורסם בנבו, 24.11.2009).
6. בג"ץ 2651/09 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים, פסקאות 1-5, 11-12, 15, 28-19 לפסק דינו של השופט דנציגר ופסקאות 12-13, 18-27 לפסק דינה של השופטת נאור (פורסם בנבו, 15.6.2011).

ד.3. כללי צדק טבעי- זכות הטיעון

1. בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר הפנים, פ"ד יב(2) 1493 (1958).
2. בג"ץ 531/79 סיעת "הליכוד" בעיריית פתח תקווה נ' עיריית פתח תקווה, פ"ד לד(2) 566 (1980).
3. בג"ץ 589/86 שמעון נ' ראש המועצה המקומית קרית מלאכי, פ"ד מא(2) 617 (1987).
4. בג"ץ 5973/92 האגודה לזכויות האזרח נ' שר הביטחון, פ"ד מז(1) 267, פסקאות 1-4, 8-9, 12-13 (1993).
5. בג"ץ 1658/10 אדם טבע ודין נ' ממשלת ישראל, פסקאות 1-4, 11-18 (פורסם בנבו, 12.03.2010).
6. ע"פ 8974/07 לין נ' מדינת ישראל, פסקאות א-ב, ד, כ-כ"ב, כ"ה-כ"ז לפסק דינו של השופט רובינשטיין (פורסם בנבו, 3.11.2010).
7. ברוך ברכה "זכות הטיעון - גם בהליכי התקנת תקנות? - בעקבות בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל" מאזני משפט ו 423 (תשס"ז).

8. בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר הפנים, פ"ד יב 1493, 1496, 1498, 1501-1503, 1505, 1509-1512 (1958).
9. בג"ץ 549/75 חברת סרטי נוח בע"מ נ' המועצה לביקורת סרטים, פ"ד ל(1) 757 (1976).
10. בג"ץ 656/80 אבו רומי נ' שר הבריאות, פ"ד לה(3) 185 (1981).
11. בג"ץ 2911/94 באקי נ' מנכ"ל משרד הפנים, פ"ד מח(5) 291, פסקאות 15-22 (1994).
12. בג"ץ 4914/94 טרנר נ' מבקרת המדינה, פ"ד מט(3) 771, 775-780, 789-792 (1995).
13. בג"ץ 6696/02 עאמר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נו(6) 110 (2002).
14. בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל, פ"ד נט(2) 481, פסקאות 413 – 435 לפסק-דינו של הרוב (2005).
15. ע"א 4926/08 נאשף נ' הרשות הממשלתית למים וביוב, פסקאות 1-4, 12-19, 29-34 לפסק דינו השופט ג'ובראן (פורסם בנבו, 9.10.2013).

ד.4 כללי צדק טבעי-ניגוד עניינים ומשוא פנים

1. בג"ץ 3132/92 מושלב נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז צפון, פ"ד מז(3) 741, פסקאות 1-12 לפסק דינה של השופטת דורנר (1993).
2. בג"ץ 2148/94 גלברט נ' יושב ראש ועדת החקירה לבדיקת אירועי הטבח בחברון, פ"ד מח(3) 573 (1994).
3. בג"ץ 5848/99 פריצקי נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים, פ"ד נד(3) 5, פסקאות 1-2 ו-7-10 לפסק הדין של השופטת דורנר, פסק הדין של השופטת פרוקציה ופסקאות 4-7 לפסק הדין של השופטת בייניש (2000).
4. בג"ץ 3346/09 הפורום המשפטי למען א"י נ' שר החינוך, פסקאות 1-16, 26-38 לפסק דינה של השופטת פרוקציה (פורסם בנבו, 26.4.2009).
5. בג"ץ 3751/03 אילן נ' עיריית ת"א יפו, פ"ד נט(3) 817, פסקאות 6, 15-23, 26-29 לפסק-דינו של השופט חשין (2004).

ד.5 סופיות ההחלטה – שינוי, תיקון וביטול

1. חוק הפרשנות, תשמ"א – 1981 פסקאות 14 – 15.
1. בג"ץ 799/80 שללם נ' פקיד הרישוי לכלי יריה, פ"ד לור(1) 317, 323-331 (1981).
2. בג"ץ 844/86 דותן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מא(3) 219 (1987).
3. בג"ץ 727/88 עווד נ' השר לענייני דתות, פ"ד מב(4) 487 (1989).
4. ע"א 1928/93 רשות ניירות ערך נ' גיבור סברינה, פ"ד מט(3) 177, 180 – 184, 191 – 193 (1995).
5. בג"ץ 706/94 רונן נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד נג(5) 389 (1999).
6. בג"ץ 15/96 תרמוקיר חורשים נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, פ"ד נ(3) 397, 402 – 404 (1996).
7. בג"ץ 1398/07 לביא-גולדשטיין נ' משרד החינוך-הגף להערכת תארים אקדמיים מחו"ל, פסקאות 1-10, 21-33 לפסק דינו של השופט מלצר (פורסם בנבו, 10.05.2010).

ה. זכות העיון וחופש המידע

1. חוק חופש המידע, התשנ"ח – 1998.
2. יורם רבין ורועי פלד "הזכות החוקתית לקבל מידע" **ספר זליה דורנר** 463 (עורכים: דורית ביניש, שולמית אלמוג ויעד רותם, 2009).
3. ע"א 500/00 **לשכת עורכי הדין בישראל נ' שר המשפטים**, פ"ד נה(3) 453 (2001).
4. ע"א 7759/01 **הוצאת עיתון הארץ נ' משרד המשפטים**, פ"ד נח(5) 150 (2004).
5. עע"מ 9135/03 **המועצה להשכלה גבוהה נ' הוצאת עיתון הארץ** (פורסם בנבו, 19.1.2006).
6. בג"ץ 10271/02 **פריד נ' משטרת ישראל**, פ"ד סב (1) 106 (2006).
7. בג"ץ 258/07 **ח"כ גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006**, פ"ד סב(1) 648, פסקאות 1-3, 8 ו-10 לפסק דינה של הנשיאה ביניש (2007).
8. עע"מ 3300/11 **מדינת ישראל נ' גישה-מרכז לשמירה על הזכות לנוע**, פסק דינו של השופט עמית (פורסם בנבו, 5.9.2012).
9. עע"מ 1245/12 **התנועה לחופש המידע נ' משרד החינוך** (פורסם בנבו, 23.8.2012).
10. עע"מ 7744/10 **המוסד לביטוח לאומי נ' מנגל** (פורסם בנבו, 15.11.2012).
11. עע"מ 1786/12 **ג'ולאני נ' מדינת ישראל**, פסקאות 25-39, 42-47 לפסק דינה של השופט ברק-ארז ופסק דינו של השופט הנדל (פורסם בנבו, 20.11.2013).
12. עע"מ 2975/15 **עיתון הארץ נ' משרד החוץ**, פסקאות 1-27 ו-43-45 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז (פורסם בנבו, 6.6.2016).

ו. שיקול הדעת המינהלי

1.1 הגינות, שרירות, תום לב, שיקולים זרים

1. בג"ץ 392/72 **ברגר נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה**, פ"ד כז (2) 761 (1973).
2. בג"ץ 651/86 **מלכה נ' שר המשטרה**, פ"ד מ(4) 645, 652 – 659 (1986).
3. בג"ץ 953/87 **פורז נ' מועצת עיריית תל-אביב**, פ"ד מב(2) 309 (1988).
4. בג"ץ 465/89 **רסקין נ' המועצה הדתית ירושלים**, פ"ד מד(2) 673 (1990).
5. בג"ץ 953/89 **אינדור נ' ראש עיריית ירושלים**, פ"ד מה(4) 683 (1991).
6. בג"ץ 7203/00 **מעדני אביב אוסובלנסקי נ' מועצת הרבנות הראשית**, פ"ד נו(2) 196 (2001).
7. בג"ץ 8735/06 **פנינה קומפורטי נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל** (פורסם בנבו, 29.6.2009).
8. עע"מ 343/09 **הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים** פסקאות 1, 37-38 לפסק דינו של השופט עמית (פורסם בנבו, 14.9.2010).

2.1 החובה לנהוג בשוויון

1. חוק יסודות התקציב, תשמ"ה – 1985, סעיף 3א.
2. דפנה ברק-ארז "אכיפה בררנית: מן הזכות לסעד" **הסניגור** 200 14 (ינואר 2014).

3. אריאל בנדור "שוויון ושיקול דעת שלטוני - על שוויון חוקתי ושוויון מנהלי" ספר שמגר א 287 (תשס"ג).
4. בג"ץ 114/78 בורקאן נ' שר האוצר, פ"ד לב(2) 800 (1978).
5. בג"ץ 200/83 וותאד נ' שר האוצר, פ"ד לח(3) 113 (1984).
6. בג"ץ 953/87 פורז נ' מועצת עיריית תל-אביב, פ"ד מב(2) 309 (1988).
7. בג"ץ 637/89 חוקה לישראל נ' שר האוצר, פ"ד מו(1) 191, פסקאות 1, 11-24 לפסק דינו של השופט ברק (1991).
8. בג"ץ 3792/95 תיאטרון ארצי לנוער נ' שרת המדע והאמנויות, פ"ד נא(4) 259, פסקאות 10-1, 19-40 לפסק דינו של השופט זמיר (1997).
9. בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע, פ"ד נג(3) 289, פסקאות 1-4, 15-20 לפסק דינו של השופט זמיר (1999).
10. בג"ץ 1/98 כבל נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד נג(2) 241, פסקאות 5-6, 12, 21, 25 – 28 לפסק דינו של השופט חשין (1999).
11. בג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" נ' משרד החינוך (פורסם בנבו, 6.8.2009).
12. עע"מ 343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים, פסקאות 3-1, 40-41 לפסק דינו של השופט עמית, פסק דינה של השופטת חיות (פורסם בנבו, 14.09.2010).

3.1 סבירות

1. בג"ץ 156/75 דקה נ' שר התחבורה, פ"ד לב(2) 94 (1976).
2. בג"ץ 389/80 דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד לה(1) 421 (1980).
3. בג"ץ 935/89 גנור נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מד(2) 485, 513 – 530 (1990).
4. בג"ץ 4267/93 אמיתי נ' ראש הממשלה, פ"ד מז(5) 441 (1993).
5. בג"ץ 1920/00 גלאון נ' ועדת השחרורים, פ"ד נד(2) 313 (2000).
6. בג"ץ 5853/07 אמונה תנועת האישה הדתית לאומית נ' ראש הממשלה, פ"ד סב(3) 445, פסק דינו של השופט גרוניס (2007).
7. בג"ץ 5757/04 הס נ' סגן הרמטכ"ל, פ"ד נט(6) 97, פסקאות 1-6, 8-13 לפסק דינו של השופט לוי (2005).
8. בג"ץ 8397/06 אדוארדו נ' שר הביטחון, תקציר העובדות ופסקאות 9-15 (פורסם בנבו, 29.05.2007).
9. עע"מ 343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים, פסקאות 1-3, 42 לפסק דינו של השופט עמית (פורסם בנבו, 14.09.2010).
10. עע"מ 4662/11 מדינת ישראל נ' זוהר (פורסם בנבו, 19.6.2012).
11. בג"ץ 4646/08 לביא נ' ראש הממשלה (פורסם בנבו, 12.10.2008).

4.1 מידתיות

1. בג"ץ 3477/95 בן-עטיה נ' שר החינוך התרבות והספורט, פ"ד מט(5) 1, פסקאות 1-3 לפסק דינו של השופט קדמי, פסקאות 1-10 לפסק דינו של המשנה לנשיא ברק (1995).
2. בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(5) 807 (2004).

ז. תוצאה יחסית

1. דפנה ברק ארז "הבטלות היחסית במשפט המינהלי: על מחירן של זכויות" ספר יצחק זמיר – על משפט, ממשל וחברה 283 (תשס"ה).
2. בג"ץ 2911/94 באקי נ' מנכ"ל משרד הפנים, פ"ד מה(5) 291, 303-308 (1994).
3. רע"פ 4398/99 הראל נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(3) 637 (2000).
4. ע"פ 2413/99 גיספן נ' התצ"ר, פ"ד נה(4) 673 (2001).
5. בג"ץ 2758/01 התנועה למען איכות השלטון נ' עיריית ירושלים, פ"ד נח(4) 289, פסקאות 10-1, 28-34 לפסק דינו של השופט אור (2004).
6. בג"ץ 7767/07 אסרף נ' שר הפנים, פסקאות 1, 17 לפסק דינו של השופט פוגלמן (פורסם בנבו, 27.3.2008).

ח. מכרזים מנהליים

1. עומר דקל "מטרות המכרז: השוויון אינו העיקר" ספר יצחק זמיר – על משפט, ממשל וחברה 441 (תשס"ה).
2. חוק חובת המכרזים, תשנ"ב – 1992.
1. תקנות חובת המכרזים, תשנ"ג – 1993.
2. סעיפים 196 – 198 לפקודת העיריות [נוסח חדש].
3. תקנות העיריות (מכרזים), תשמ"ח – 1987.
4. צו המועצות המקומיות (א), תשי"א – 1950, סעיף 192.
3. תקנות חובת המכרזים (העדפת תוצרת הארץ, חובת שיתוף פעולה עסקי), תשנ"ה – 1995.
4. תקנות חובת המכרזים (העדפת תוצרת מאזור עדיפות לאומית), תשנ"ח – 1998.

פסיקה

5. בג"ץ 316/63 גזית ושחם חברה לבנין בע"מ נ' רשות הנמלים, פ"ד יח(1) 172 (1964).
5. בג"ץ 118/83 אינוסט אימפקט בע"מ נ' מנכ"ל משרד הבריאות, פ"ד לח(1) 729 (1984).
6. ע"א 700/89 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' מליבו ישראל בע"מ, פ"ד מז(1) 667 (1993).
7. בג"ץ 202/90 י.ב.מ. ישראל בע"מ נ' משרד המשפטים, פ"ד מה(2) 265 (1990).
8. בג"ץ 5023/91 פורז נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד מו(2) 793 (1992).
9. ע"א 6585/95 מ.ג.ע.ר מרכז גבייה ממוחשבת בע"מ נ' עיריית נשר, פ"ד נח(4) 206 (1996).
10. ע"א 334/01 מדינת ישראל נ' אבו שינדי, פ"ד נו(1) 883 (2003).
11. ע"מ 7561/01 פינץ' נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד נו(3) 611 (2003).
12. ע"מ 9423/05 רשות השידור נ' קטימורה בע"מ (פורסם בנבו, 13.8.2007).

13. עע"ם 5834/09 אדמונית החורש בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי (פורסם בנבו, 31.1.2010).

ט. ביקורת שיפוטית על המעשה המינהלי

ט.1 סמכות בג"ץ לפי חוק יסוד השפיטה

1. חוק יסוד השפיטה – סעיף 15
2. חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו – 1955 סעיף 440ט.
3. בג"ץ 86/58 מגנים נ' ראש המטה הכללי, פ"ד יב 1653 (1958).
4. בג"ץ 160/72 אחים שרבט נ' האגודה למען הזקן, פ"ד כז(1) 620 (1973).
5. בג"ץ 187/71 רמט נ' החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי, פ"ד כו(1) 118 (1971).
6. בג"ץ 731/86 מיקרו דף נ' חברת החשמל לישראל, פ"ד מא(2) 449 (1987).
7. בג"ץ 4212/91 בית רבקה נ' הסוכנות היהודית לארץ ישראל, פ"ד מז(2) 661 (1993).
8. בג"ץ 3511/02 עמותת הפורום לדו קיום בנגב נ' משרד התשתיות, פ"ד נז(2) 102 (2003).
9. בג"ץ 1000/92 בבלי נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד מח(2) 221, 227 – 230, 246 – 252 (1994).
10. בג"ץ 6721/08 בן גיאת נ' בית המשפט העליון (פורסם בנבו, 1.8.2008).

ט.2 מבחני הסף בבית המשפט הגבוה לצדק

1. בג"ץ 292/61 בית האריזה רחובות נ' שר החקלאות, פ"ד טז 20, 31 – 32 (1962).
2. בג"ץ 910/86 רסלר נ' שר הביטחון, פ"ד מב(2) 441, פסקאות 1, 6, 17-29 לפסק דינו של השופט ברק (1988).
3. בג"ץ 2285/93 נחום נ' ראש עיריית פ"ת, פ"ד מח(5) 630, פסקאות 1-5 לפסק דינו של הנשיא שמגר ופסקאות 1-6 לפסק דינו של השופט זמיר (1994).
4. בג"ץ 240/98 עדאלה נ' השר לענייני דתות, פ"ד נב(5) 167 (1998).
5. בג"ץ 8666/99 תנועת נאמני הר הבית נ' רובינשטיין, פ"ד נד(1) 199 (2000).
6. בג"ץ 2454/08 פורום משפטי למען ארץ ישראל נ' שרת החינוך (פורסם בנבו, 12.4.2008).
7. בג"ץ 7323/08 התנועה למען איכות השלטון נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 28.8.2008).
8. בג"ץ 2324/11 גיל נ' שר החינוך (פורסם בנבו, 26.4.2011).
9. בג"ץ 3429/11 בוגרי התיכון הערבי האורתודוקסי בחיפה נ' שר האוצר (פורסם בנבו, 5.1.2012).

י. הפרטה

1. חוק החברות הממשלתיות, תשל"ה – 1975, פרק ח1.
2. הילה שמיר "הפרטה: המדינה, השוק ומה שביניהם - למשמעותיה של פסיקת בג"ץ בנושא בית הסוהר הפרטי" עיוני משפט לה 788-747 (2013).

3. בג"ץ 1783/00 חיפה כימיקלים בע"מ נ' היוע"מ לממשלה, פ"ד נז (3) 652 (2003).
4. בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ועסקים נ' שר האוצר (פורסם בנבו, 19.11.2009).
5. בג"ץ 2114/12 האגודה לזכויות האזרח נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 15.8.2012).
6. בג"ץ 2303/90 פיליפוביץ נ' רשם החברות, פ"ד מו (1) 410, פסקאות 1-9, 15-20 לפסק דינו של השופט ברק (1992).
7. בג"ץ 4884/00 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מנהל השירותים הוטרינריים, פ"ד נח(2) 202, פסקאות 1-3, 5, 12-15 לפסק דינה של השופט דורנר (2004).

שיעורים עם המתרגלת עו"ד רחלי שולשטיין

ב. הסמכות המנהלית

1.ב. עקרון חוקיות המנהל - הסדרים ראשוניים ומשניים

1. בג"ץ 3267/97 רובינשטיין נ' שר הביטחון, פ"ד נב(5) 481, 490-491, 501 – 517 (1998).
2. בג"ץ 244/00 עמותת שיח חדש נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד נו(6) 25, 34 – 35, 56 – 59 (2002).
3. בג"ץ 10203/03 "המפקד הלאומי בע"מ נ' היועץ המשפטי לממשלה" פסקאות 1-10, 30 – 36 לפסק דינה של השופטת נאור; 8-19 לפסק דינה של הנשיאה ביניש; פסק דינה של השופטת חיות (פורסם בנבו, 16.1.2007).

2.ב. עקרון חוקיות המנהל - הסמכות השיורית של הממשלה

1. חוק יסוד: הממשלה, סעיף 32.
2. בג"ץ 2918/93 עיריית קריית גת נ' מדינת ישראל, פ"ד מז (5) 832, עמ' 836 – 845, 846 – 847 (1993).
3. בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד סא(1) 1, פסקאות 1-5 לפסק דינו של הנשיא ברק; פסקאות 28, 31, 33 ו-36 לפסק דינו של השופט חשין (2006).
4. בג"ץ 8600/04 שמעוני נ' ראש המועצה האזורית חוף עזה, פ"ד נט(5) 673 (2005).

3.ב. הסמכויות המינהליות - סמכות ביצועית; מעין-שיפוטית ומעין-חקיקתית

1. חוק בתי דין מינהליים, תשנ"ב – 1992.
2. ע"פ 213/56 היועץ המשפטי נ' אלכסנדרוביץ, פ"ד יא 695 (1957).
3. בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר הפנים, פ"ד יב 1493, 1503 – 1505 (1958).
4. בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' הכנסת, פ"ד נט(2) 481, פסקאות 163-171, 431-435 (2005).

4.ב. סמכויות עזר וסמכויות משתמעות

1. סעיף 17 לחוק הפרשנות, התשמ"א – 1981.
2. ע"פ 40/58 זיאד נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יב 1358, עמ' 1360 (1958).
3. בג"ץ 757/84 איגוד העיתונאים היומיים בישראל נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד מא(4) 337, פסקאות 1, 10-6 ו-13 לפסק הדין של השופט בן-דרור; פסקאות 5 ואילך לפסק הדין של השופט אלון; פסק הדין של השופט לוי (1987).

ג. עיקרון עצמאות שיקול הדעת

ג.1. האצלת סמכויות, נטילת סמכויות והעברת סמכויות

1. פסקאות 31, 33 – 34 לחוק-יסוד: הממשלה.
2. בג"ץ 170/81 סלמה נ' ראש המועצה המקומית טורעאן, פ"ד לו(2) 433 (1982).
3. בג"ץ 547/84 עוף העמק נ' המועצה המקומית רמת-ישי, פ"ד מ(1) 113, פסקאות 5-6 לפסק הדין של השופט ברק (1986).
4. בג"ץ 347/84 עיריית פתח תקווה נ' שר הפנים, פ"ד לט(1) 813, פסקאות 1-5 לפסק דינו של המשנה לנשיא מ' בן-פורת (1985).
5. בג"ץ 2303/90 פיליפוביץ נ' רשם החברות, פ"ד מו(1) 410, פסקאות 1-6, 15-18 לפסק דינו של השופט ברק (1992).
6. בג"ץ 2740/96 שנסי נ' המפקח על היהלומים, משרד המסחר והתעשייה, פ"ד נא(4) 481, פסקאות 29-31 (1997).
7. בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1, 55-56 – פסקה 69 לפסק הדין של הנשיא ברק (1997).
8. בג"ץ 6741/99 יקותיאל נ' שר הפנים, פ"ד נה (3) 673, פסקאות 20-25 (2001).
9. בג"ץ 4884/00 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מנהל השירותים הוטרינריים במשרד החקלאות, פ"ד נח(5) 202, פסקאות 1-3, 5, 12-16 לפסק דינה של השופטת (בדימוס) דורנר (2004).
10. בג"ץ 5325/01 עמותת ל.כ.ן לקידום כדורסל נשים נ' המועצה המקומית רמת השרון, פ"ד נח(5) 79, פסקאות 1-12 לפסק דינה של השופטת נאור (2004).
11. דג"ץ 10350/02 שר הפנים נ' מטר, נח (3) 255, 264-266 – פסקאות 13-18 לפסק דינו של השופט חשין (2004).

ד. ההליך המנהלי

ד.1. שיתוף בקבלת ההחלטה והיוועצות

1. בג"ץ 297/82 ברגר נ' שר הפנים, פ"ד לו(3) 29, 47 – 48 (1983).
2. בג"ץ 512/81 המכון לארכיאולוגיה של האוניברסיטה העברית נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד לה(4) 533 (1981).
3. ע"פ 22/89 עזבה נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(2) 592 (1989).
4. בג"ץ 3536/92 סוירי נ' עיריית הרצליה, פ"ד מז(1) 125, פסקאות 12-13 ו-29-34 לפסק הדין של השופט חשין, ופסקי הדין של השופטים מצא וגולדברג (1993).
5. בג"ץ 5933/98 פרום היוצרים הדוקומנטריים נ' נשיא המדינה, פ"ד נד(3) 496, פסקאות 3, 4, 8, 10, 16-35, לפסק הדין (2000).

ד.2. פרסום ותחילת תוקף

1. פקודת הפרשנות [נוסח חדש] סעיף 17
2. סעיף 10 לחוק הממשלה, התשס"א – 2001.

3. ע"פ 213/56 היועץ המשפטי לממשלה נ' אלכסנדרוביץ, פ"ד יא 695, 701 (1957).
4. ע"א 580/82 אינשורנס קורפוריישן נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(2) 309, 309 – 324, 332 – 334 (1987).
5. בג"ץ 508/83 מעוף נתיבי אוויר בע"מ נ' שר התחבורה, פ"ד לח(3) 533, 536 – 545 (1984).

ט. ביקורת שיפוטית על המעשה המנהלי

ט.1 בית המשפט לעניינים מנהליים

1. חוק בתי משפט לעניינים מנהליים, תש"ס – 2000.
2. בג"ץ 4487/08 עמותת רופאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה (פורסם בנבו, 4.9.2008).
3. ע"א 9379/03 צ'רני נ' מדינת ישראל, פ"ד סא (3) 822, פסקאות 2-1, 10-24 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה (2006).